

Casus Wetenschappelijke Integriteit

2022

Het publiceren van onzorgvuldige, niet onafhankelijke en onjuiste informatie - ongegrond

EUR

1 Onderwerp van de klacht

Het onderwerp van de klacht is het publiceren van onzorgvuldige, niet onafhankelijke en onjuiste informatie in een wetenschappelijk tijdschrift.

2 Omschrijving van de feiten

2.1 Klacht en werkwijze

Op [datum] ontving de secretaris van de CWI een melding van de Klager via de [afdeling] van [instituut] met bijbehorende stukken. Op [datum] hebben de vaste leden van de Commissie overlegd over de ontvankelijkheid. Op [datum] is een advies opgesteld voor de Decaan over de mogelijke ontvankelijkheid van de klacht. Op [datum] is de klacht ontvankelijk verklaard en is een CWI door de RvB ingesteld. Op [datum] is aan Klager voorgelegd de start van de behandeling van de klacht uit te stellen tot eind [datum]. Door verschillende omstandigheden duurde het daarna tot eind [datum] voordat er aanvullende leden waren gevonden en een commissie kon worden ingesteld.

De CWI heeft gewerkt volgens de [klachtenregeling] van [datum]. De geldende gedragscode voor de onderzochte onderzoeksperiode is de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit (vanaf oktober 2018). De CWI heeft vergaderd op [datum] en [datum], waarbij besloten is de casus, vanwege de Covid-situatie, zoveel mogelijk schriftelijk af te handelen. Op [datum] heeft de CWI Beklaagde om een schriftelijke reactie gevraagd op de klacht. Op [datum] heeft Beklaagde een schriftelijke reactie gegeven. Op [datum] heeft de CWI aanvullende vragen gesteld aan Beklaagde, die deze op [datum] heeft beantwoord.

Een conceptversie van de rapportage is voorgelegd aan Klager en Beklaagde met het verzoek om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden. Het antwoord van beiden is toegevoegd als bijlage aan deze rapportage.

3 Standpunten van partijen

3.1 Standpunt van Klager, samengevat

Klager stelt dat Beklaagde de wetenschappelijke integriteit heeft geschonden door het mede publiceren en ondertekenen van [publicatie] in [tijdschrift] van [datum], waarin onzorgvuldige, niet onafhankelijke en onjuiste informatie wordt gepubliceerd. Klager geeft aan dat het gaat om de zin in de publicatie: "[citaat]". Verder wordt, volgens Klager, in [publicatie] geconcludeerd dat de betrokken personen en instituten uit vele landen "[citaat]".

Klager zegt dat in de publicatie geen definitie wordt gegeven wat men onder [definitie] verstaat. Klager stelt dat het onterecht is [oorzaak] uit te sluiten, omdat bekend is dat door onzorgvuldig menselijk handelen [gebeurtenis]. Klager stelt dat o.a. in [jaar] [gebeurtenis] en in [jaar] [gebeurtenis]. Klager stelt dat er diverse malen [gebeurtenis], dat er [meerdere gebeurtenissen]. Ook zegt Klager, dat er in [land] vele gevallen bestaan van [gebeurtenissen]. Al deze (en veel meer) [gebeurtenissen] en daardoor gevaren voor de mens zijn [eisen], stelt Klager. Daarom wil Klager graag een onderzoek naar de reden van publiceren in [tijdschrift] en de reden waarom Beklaagde dit mede heeft ondertekend.

Klager geeft aan dat het bekend is dat in [land] onderzoek wordt gedaan naar [onderwerp] in [instituut]. [Studieobjecten] worden [verzameld] op [locatie], aldus Klager, en hun materiaal wordt opgestuurd naar [instituut] voor nader onderzoek. Klager zegt dat in het lab, met aangetoonde slechte [condities], de [studieobjecten] werden [verwerkt], waarbij tijdens die handelingen zeer veel [] mogelijk was, waarmee [theorie] een plausibele mogelijkheid zou zijn. Dit kan men, zegt Klager, als [theorie] definiëren en verdient nader onderzoek. Het in [tijdschrift] stellen dat [theorie] een [theorie] is, is daarmee, volgens Klager, onjuist, onzorgvuldig en niet op feiten gebaseerd.

Klager wil verder opmerken dat als [omstandigheid], [theorie], alhoewel daar in de ogen van Klager nauwelijks bewijs voor is. [Studieobject] kan volgens Klager ook door bepaalde technieken door mensen [theorie]. De technieken hiervoor bestaan al jaren, zegt Klager. De hiermee geproduceerde [studieobjecten] kunnen niet worden aangeduid als [theorie], zegt Klager.

Klager noemt de publicatie van [Auteur] als toonaangevend wat betreft de argumenten en bewijslast van [theorie]. Veel [auteurs] van [publicatie] werden, volgens Klager, door deze publicatie geïnspireerd in de overtuiging dat [oorzaak]. Echter, zegt Klager, direct na publicatie van dit artikel van [Auteur] beweerden bekende en gerenommeerde wetenschappers [meerdere Auteurs], dat er onjuistheden staan in het artikel. Bovendien, zegt Klager, bestonden er toen ook al publicaties waaruit blijkt dat [theorie] zeer wel mogelijk en aannemelijk is. Deze wetenschappers hebben, zegt Klager, een oproep gedaan aan [instituut] om vervolgonderzoek te gaan doen naar [oorzaak].

Klager stelt dat door het [publiceren] van [artikel] door Beklaagde de medewerkers van [instituut] niet meer met goed fatsoen onderzoek kunnen doen naar [oorzaak]. De deskundigheid van de medewerkers wordt dus niet [benut], vindt Klager. Als gevolg hiervan, zegt Klager, verliezen burgers in Nederland (en de wereld) hun vertrouwen in de wetenschap, en [ongewenst gevolg].

3.2 Standpunt van Beklaagde, samengevat

Beklaagde geeft aan dat [publicatie] geen wetenschappelijk artikel is, maar bedoeld is om het bewijs voor [theorie] in twijfel te brengen en steun te betuigen aan [instituuitleider]. In [publicatie] staat letterlijk, zegt Beklaagde, “[citaat]”. Beweringen die geuit zijn over [theorie], zegt Beklaagde, als [theorie], zijn niet gefundeerd door (wetenschappelijk) bewijs. Als gevolg hiervan, zegt Beklaagde, kunnen [gevolgen] een verdere internationale samenwerking belemmeren. Beklaagde geeft aan dat [handeling] absoluut mogelijk is, maar dat er geen bewijs is dat dit in het geval van [onderhavige casus] gebeurd is. Desalniettemin trekken sommige wetenschappers, zegt Beklaagde, die (onterechte) conclusie in de media of in niet-wetenschappelijke publicaties op basis van [kenmerken]. In feite, zegt Beklaagde, kan de wetenschappelijke integriteit van anderen in dit geval mogelijk in twijfel worden getrokken.

Daarnaast, zegt Beklaagde, wordt in [publicatie] benoemd dat in meerdere wetenschappelijke artikelen wetenschappers tot de conclusie zijn gekomen dat [oorzaak]. Hierbij wordt onder [definitie] inderdaad verstaan dat [oorzaak], zegt Beklaagde. Dit sluit in wezen een [gebeurtenis] niet uit, zegt Beklaagde, al lijkt ook dat minder waarschijnlijk. Tot deze conclusie komen nu ook vrijwel alle rapporten van [anderen] die recentelijk zijn gepubliceerd, zegt Beklaagde.

Beklaagde stelt dat in een tweede (wat uitgebreidere) [publicatie] die aansluit op de eerste [publicatie] en welke een jaar later in [tijdschrift] is gepubliceerd, nogmaals wordt aangegeven dat onderzoek en niet speculatie ons verder brengt. Hierbij wordt, volgens Beklaagde, verwezen naar gepubliceerde studies aangaande de mogelijke [oorzaak]: “[citaat]”.

Het is duidelijk, zegt Beklaagde, dat er absoluut nog veel onduidelijkheden zijn over [oorzaak], en dat er ook meer bewijs moet komen voor [theorie]. Daarom, zegt Beklaagde, staat er in de tweede verklaring: “[citaat].” [Betrokkene] zal echter verdere openheid van zaken moeten geven om meer duidelijkheid te krijgen over [oorzaak], zegt Beklaagde.

Als medewerker van [instituut] en onderzoeker naar [studieobject], zegt Beklaagde, voelt hij de verantwoordelijkheid om zijn bijdrage in de discussie omtrent [oorzaak] te leveren en dat heeft hij dan ook gedaan door middel van auteurschap van deze twee artikelen. Momenteel, zegt Beklaagde, werkt hij ook wetenschappelijk gezien onder andere aan dit vraagstuk door het bestuderen van [studieonderwerp]. De deskundigheid van medewerkers van zijn afdeling wordt door middel van onderzoek weldegelijk ingezet om [ongewenst gevolg] te voorkomen. De afdeling werkt momenteel mee aan onderzoek naar [oorzaak].

Samenvattend, zegt Beklaagde, hebben we in ons schrijven benoemd dat we [theorie] afkeuren daar er geen wetenschappelijk bewijs is gepubliceerd voor [theorie]. Daarentegen halen we, zegt Beklaagde, verschillende publicaties aan die [theorie] waarschijnlijk achten. Hierbij heeft hij zorgvuldig gehandeld, zegt Beklaagde, zonder belangenverstrengeling en heeft hij geen onjuiste informatie gepubliceerd. Beklaagde stelt dat hij naar eer en geweten heeft gehandeld en ziet geen inbreuk op de wetenschappelijke integriteit zoals beschreven in de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit.

3.2.1 Aanvullende vragen aan Beklaagde

De CWI heeft naar aanleiding van de schriftelijke reactie van Beklaagde een aantal aanvullende vragen gesteld aan beklaagde. De CWI wilde graag weten waarom door de auteurs is gekozen voor publicatie van een [publicatie] in het medium [tijdschrift]. Beklaagde stelt dat er speciaal gekozen is voor de ‘correspondence’ sectie van [tijdschrift] om een breed publiek te kunnen bereiken. Beklaagde stelt dat deze route in die zin succesvol was omdat [publicatie] daarna door verschillende media is opgepikt.

Daarnaast was de CWI benieuwd naar de achterliggende oorzaak of aanleiding om [publicatie] te plaatsen. Beklaagde stelt dat de aanleiding van [publicatie] de discussie was rond [mogelijke oorzaak], als zou er bewijs zijn voor [mogelijke oorzaak]. Hierdoor werden [theorieën] naar voren gebracht, zegt Beklaagde, die echter niet op enig bewijs of substantiële aanwijzingen zijn gebaseerd. Beklaagde zegt dat ze dit als auteurs hebben aangegeven in [publicatie]: “[citaat].” Hierbij steunden ze de [instituuksleider]: “[citaat].” Deze ontwikkelingen leiden tot een meer politieke discussie, zegt Beklaagde, en maakte het steeds moeilijker om uiteindelijk echt inzicht te krijgen in de vraag [naar oorzaak].

Vervolgens wilde de CWI graag weten wat de auteurs dachten te bereiken met de publicatie van [publicatie]. Beklaagde zegt daarop dat de auteurs wilden aangeven dat er in verschillende publicaties is geconcludeerd dat [oorzaak]: “[citaat].”

Tot slot had de CWI een vraag over het tweede artikel, dat Beklaagde meestuurde. Hierin staat: “[citaat].” Hoe staat, vraagt de CWI, dit in verhouding tot de snelle publicatie ([datum] start, publicatie [datum]) van het statement dat onderzoekers toen al [conclusie]? Beklaagde stelt dat deze opmerking betrekking heeft op de zin: “[citaat]” Uitgaande van [theorie], zegt Beklaagde, is de volgende vraag hoe [dit precies is gegaan].

4 Bevindingen, overwegingen en conclusies van de CWI

4.1 Regelgeving

De CWI onderzoekt meldingen over (mogelijke) schending van de wetenschappelijke integriteit op basis van de [klachtenregeling], die op deze casus van toepassing is verklaard. De CWI brengt in dit geval advies uit aan de Raad van Bestuur van [instituut]. De melding heeft betrekking op gebeurtenissen en publicaties van na oktober 2018, waardoor een schending van de wetenschappelijke integriteit moet worden gedefinieerd als het handelen of nalaten in strijd met de normen zoals gespecificeerd in de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit 2018.

Een schending van de gedragsnormen leidt niet per definitie tot een schending van wetenschappelijke integriteit. Er kan sprake zijn van onzorgvuldig handelen zonder dat dit resulteert in schending van wetenschappelijke integriteit. Niet iedere onopzettelijke vergissing of onzorgvuldigheid kan als schending van de wetenschappelijke integriteit worden geduid. De Gedragscode geeft daarom handvatten voor de beoordeling of 'weging' of de kwalificatie 'schending' op haar plaats is. Wegingscriteria omvatten:

- a. de omvang van het niet-naleven;
- b. de mate waarin het niet-naleven opzettelijk heeft plaatsgevonden, of een vorm van grove nalatigheid was, dan wel het gevolg was van slordigheid of onwetendheid;
- c. de mogelijke gevolgen voor de validiteit van het betrokken onderzoek en voor de stand van de wetenschap ter zake;
- d. de mogelijke effecten op het vertrouwen in de wetenschap en tussen wetenschappers;
- e. de overige mogelijke gevolgen voor individuen, de samenleving of de omgeving;
- f. het mogelijke voordeel voor de onderzoeker of andere belanghebbenden;
- g. of het om een wetenschappelijke publicatie gaat dan wel een populairwetenschappelijke uiting, onderwijsmateriaal of advies;
- h. de opvattingen in de discipline(s) over de ernst van het niet-naleven;
- i. de positie en ervaring van de onderzoeker;
- j. de mate waarin de onderzoeker vaker is tekortgeschoten;
- k. of de instelling bij de uitvoering van haar zorgplichten is tekortgeschoten; en
- l. de tijd die verlopen is voordat van binnen of buiten de instelling tegen het niet-naleven actie is ondernomen.

4.2 Het publiceren van onzorgvuldige, niet onafhankelijke en onjuiste informatie

De CWI dient zich op basis van de voorliggende feiten en standpunten van beide partijen een oordeel te vormen over de vraag of er in dit geval sprake is van het publiceren van onzorgvuldige, niet onafhankelijke en onjuiste informatie, welke kan worden gekwalificeerd als schending van de Gedragscode.

In de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit worden de volgende activiteiten genoemd waarop de code van toepassing is:

1. *Deze code gaat over wetenschappelijk onderzoek in den brede, zoals dat wordt uitgevoerd aan de instellingen die deze code onderschrijven. Dit omvat zowel publiek als privaat gefinancierd en zowel fundamenteel als toegepast en praktijkgericht onderzoek.*
2. *'Onderzoek' omvat alle activiteiten die aan de onderzoekspraktijk verbonden zijn: het opstellen van aanvragen, opzet en uitvoering van het onderzoek, beoordeling en peer review, het optreden als inhoudelijk deskundige, verslaglegging, verantwoording en publiciteit.*
3. *Op populairwetenschappelijke uitingen, onderwijsmateriaal en adviezen van onderzoekers zijn de principes en normen van deze code van toepassing voor zover dat in redelijkheid kan worden verlangd.*

Universiteiten van Nederland

Op basis van deze omschrijving is de CWI van mening dat een [publicatie] in [tijdschrift], alhoewel geen wetenschappelijke publicatie in strikte zin, valt onder de activiteiten waarop de Gedragscode van toepassing is. Daarnaast worden in hoofdstuk 2 de principes genoemd als grondslag voor de praktijk van integer onderzoek, waarbij met name de principes Eerlijkheid, Zorgvuldigheid en Onafhankelijkheid van belang zijn voor deze klacht:

- *Eerlijkheid houdt onder andere in dat men geen ongefundeerde claims doet, dat men over het onderzoeksproces correct rapporteert, dat men data of bronnen niet verzint of vervalst, dat men alternatieve visies en tegenargumenten serieus neemt, dat men open is over onzekerheids-marges, en dat men resultaten niet gunstiger dan wel ongunstiger voorstelt dan ze zijn.*
- *Zorgvuldigheid houdt onder andere in dat men wetenschappelijke methoden gebruikt en optimale precisie betracht bij het ontwerp, de uitvoering, verslaglegging en disseminatie van het onderzoek.*
- *Onafhankelijkheid houdt onder andere in dat men zich in de keuze van de methode, bij de beoordeling van de data en in de weging van alternatieve verklaringen, maar ook bij het beoordelen van onderzoek of onderzoeksvoorstellen van anderen, niet laat leiden door buiten-wetenschappelijke overwegingen (bijvoorbeeld overwegingen van commerciële of politieke aard). Aldus geformuleerd omvat onafhankelijkheid ook onpartijdigheid. Onafhankelijkheid is in elk geval vereist bij de opzet en uitvoering van en rapportage over het onderzoek; bij de keuze van het onderzoeksobject en van de onderzoeksvraag is onafhankelijkheid niet altijd nodig.*

Principes zijn ook leidend in casus die niet door de normen van hoofdstuk 3 in de Gedragscode worden gedekt. In de Gedragscode wordt in normen 38/39 onder meer opgeroepen expliciet te zijn over onzekerheden en contradicties, en expliciet te zijn over serieuze alternatieve inzichten die relevant kunnen zijn voor de interpretatie van data en onderzoeksresultaten. In norm 53 wordt onder meer opgeroepen eerlijk te zijn in publieke communicatie over beperkingen van het onderzoek en de eigen expertise.

Bevat [publicatie] onzorgvuldige, niet-onafhankelijke en onjuist opgeschreven informatie? De klacht richt zich op de zin: '[citaat]'. De Klager vat deze zin op als dat een alternatieve theorie, namelijk [], zonder verdere onderbouwing door Beklaagde wordt afgedaan als [theorie]. Verder stelt de Klager dat in [publicatie] geen definitie wordt gegeven van wat men onder [definitie] verstaat. Beklaagde reageert hierop door te stellen dat op het moment dat [publicatie] werd gepubliceerd wetenschappers in meerdere wetenschappelijke artikelen tot de conclusie waren gekomen dat [oorzaak]. Beklaagde specificeert in zijn verweer dat hierbij onder [definitie] wordt verstaan dat [bevinding]. Beklaagde heeft in zijn verweer aangegeven dat dit [oorzaak] niet geheel uitsluit.

De CWI stelt dat er hier mogelijk sprake is van een verschil in interpretatie van de gepubliceerde tekst, waarbij Klager (en delen van het publiek/ de media) de tekst anders hebben opgevat dan werd beoogd door de auteurs, althans door Beklaagde.

De CWI volgt de redenering van Beklaagde dat [publicatie] een steunbetuiging was aan de [instituutsleider] en een uitspraak tegen [theorie]. Er staat in [publicatie] dat de [auteurs] zich uitspreken tegen ongefundeerde en niet wetenschappelijk onderzochte en bewezen [theorieën] die stellen dat [oorzaak]. Daarmee sluiten de auteurs van [publicatie] niet uit dat [theorie], maar richten ze zich op de op dat moment opgedoken theorie dat [oorzaak].

De CWI merkt op dat [citaat] later te interpreteren bleek als een uitspraak dat alle theorieën waarbij [oorzaak] worden weggezet als [theorieën] en daarmee taboe worden verklaard. De CWI is van mening dat de context van de publicatie (datum van publiceren, de zin erna, de gebruikte referenties) en ook de reacties van Beklaagde op de klacht van Klager duidelijk maken dat de auteurs met hun uitlating specifiek

gedoeld hebben op [theorieën] die suggereren [oorzaak]. De zin ging over [theorieën] die zich richtten op [oorzaak] en niet over [theorieën] die zich richtten op [oorzaak]. Wellicht had meer expliciet benoemd kunnen worden dat [handeling] weliswaar mogelijk is, maar dat daar toen (en nu) geen bewijs voor was, terwijl er wel veel bewijs was (en is) voor [theorie]. Met de kennis van nu zou dit in [publicatie] misschien op een andere manier verwoord worden, maar met de gegeven toelichting en in het licht van het moment waarop dit werd geschreven, beschouwt de CWI dit niet als onjuist opgeschreven en concludeert de CWI dat daarmee ook geen sprake is van schending van de wetenschappelijke integriteit.

De reactie van Beklaagde geeft aan dat de auteurs een breed publiek wilden bereiken, en ook zij hebben gemerkt dat de publicatie in de media breed op werd gepakt. Ook hieruit bleek dat de interpretatie (met name later; in [jaar]) in de media was dat door [publicatie] de mogelijkheid van [theorie] meteen taboe werd verklaard. Daarom hebben de auteurs in een tweede publicatie hun standpunt nader uitgelegd. De CWI volgt deze uitleg van de auteurs en Beklaagde in die zin dat [eerste publicatie] niet bedoeld was om [oorzaak] geheel uit te sluiten maar om 'misinformation and conjecture' waaraan geen enkel onderzoek ten grondslag ligt, dus zonder wetenschappelijke basis, te bestrijden en op te roepen tot het op wetenschappelijke wijze onderzoeken van [oorzaak], in samenwerking met onderzoekers uit [land].

Uit het feit dat de auteurs zich genoodzaakt voelden een reactie te geven op hun statement, kan worden geconcludeerd dat de formulering van deze zin in het statement wellicht niet helemaal volledig was of zorgvuldiger had gekund. Om verantwoordelijkheid te nemen voor de communicatie en het begrip binnen de Nederlandse samenleving had Beklaagde er wellicht nog voor kunnen kiezen om, naast de tweede publicatie in [tijdschrift], ook op een toegankelijker manier toelichting te bieden aan algemeen Nederlands publiek, bijvoorbeeld door middel van een geschreven tekst of in een video. Echter, als het volledige statement en de toelichting in de tweede publicatie in ogenschouw worden genomen, meent de CWI dat hier geen sprake is van onzorgvuldig handelen als bedoeld in de Gedragscode. De CWI beschouwt dit klachtonderdeel daarom als ongegrond.

5 Advies en conclusie CWI

De CWI concludeert, gelet op het bovenstaande, dat er geen sprake is van het onvoldoende naleven van normen en principes door Beklaagde zoals geformuleerd in de Gedragscode. De CWI adviseert de Raad van Bestuur daarmee de klacht ongegrond te verklaren.

6 Aanvankelijk oordeel Raad van Bestuur d.d. 1 februari 2022

Het advies van de CWI wordt door de RvB overgenomen.

7 LOWI

Klager heeft het Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit middels een verzoekschrift dat op 21 februari 2022 door het LOWI is ontvangen, verzocht advies uit te brengen over dit aanvankelijk oordeel. Het LOWI heeft besloten het verzoek in behandeling te nemen. Het LOWI heeft de RvB en Beklaagde in de gelegenheid gesteld een verweerschrift in te dienen. Klager heeft gereageerd op de ingediende verweerschriften. De RvB en Beklaagde hebben allebei een laatste reactie ingediend.

Het LOWI onderschrijft het standpunt van de RvB dat Klagers bezwaren vooral zijn gericht tegen een andere [auteur] van de [publicatie] dan Betrokkene. Deze bezwaren, wat daar verder ook van zij, kunnen Beklaagde niet worden aangerekend alleen omdat hij [de publicatie] mede heeft ondertekend. Het LOWI onderschrijft verder het CWI-advies dat Beklaagde door [de publicatie] te ondertekenen geen normen (of principes) uit de gedragscode heeft geschonden en heeft daar niet veel aan toe te voegen.

Het LOWI betreft daarbij de aard en de context van het statement. De CWI kon verder de tweede [publicatie] als relevante context bij zijn oordeel betrekken en heeft daarmee naar het oordeel van het LOWI niet iets verkeerd gedaan. Verder ziet het LOWI in hetgeen Klager heeft aangevoerd geen aanleiding voor het oordeel dat Beklaagde zijn conflict of interest niet goed zou hebben vermeld.

De door Klager aangedragen argumenten en overgelegde correspondentie vormen voor het LOWI geen aanleiding om het Bestuur te adviseren het aanvankelijk oordeel gewijzigd vast te stellen.

Het Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit:

I. verklaart het verzoek ongegrond;

II. adviseert het Bestuur het aanvankelijk oordeel ongewijzigd vast te stellen als definitief oordeel.

Het volledige advies van het LOWI wordt gepubliceerd op hun website.

8 Definitief oordeel Raad van Bestuur d.d. 17 augustus 2022

De RvB heeft kennis genomen van het advies van het LOWI over het aanvankelijk oordeel. De RvB neemt het definitieve besluit om de klacht ongegrond te verklaren.